

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA SESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stípcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Vládna strana.

Blahobyť a šťastie národa od toho závisí, ako riadia ho a starajú sa on. Jestli spravdive zachodia s ním, jestli riaditelia — ktorí tak veľkú moc majú — láskou sú ku nemu; jestli účinkovanie, smýšľanie a namáhanie jejich čistý úmysel a dobrosrdečnosť prezradzujú, jestli ústava a zákony k jeho prospechu sú: vtedy spokojnosť a požehnanie nechýbí. Toto docieľiť nie je ľahkou úlohou. K tomu potrební sú súci mužovia.

Národ takrečeno dobrovoľne podrobí sa tej vláde, ktorá verne šafári a k prospechu ľudu venuje namáhanie a schopnosť svoju. Národ — t. j. milióny rodín — ktoré obdarené sú silou, vedou a náruživosťami, uznajú slovútnosť nad sebou, vážia ju, sú jej poslušné a plnia rozkazy jej. A to dobrovoľne a s oddanosťou. Ale len dotiaľ, pokiaľ vidí národ, že riaditeľstvo koná svoje povolanie a hodné je úcty. Jak náhle tedy vláda zanedbá povinnosti svoje, jestli pred očima

len vlastný dobrobyt drží a vplyv k tomu použije, aby národu krivdy činila, aby ho zdierala a urážala; aby len jednotliví dostali podiel z obecného majetku; jestli riaditelia postavenia svoje jedine k tomu použijú, aby sebe a k nim patriacim dobrý život zabezpečili: v tom páde národ odvráti sa od nich, lebo za nepriateľov ich považuje. Necíti úctu oproti nim. Nepovažuje sa viac za slabodného, ale za nástroj, ktorý vláda k cieľom svojim použije. Ústava a zákony nemajú pred nim hodnotu. Nie je viac spokojný a blažený, lež ukrivdený a znevážený.

Takýto osud dostihol nás po 36 ročnom panovaní vlády. Roku 1867 nazpät dostali sme konštitúciu. Národ odvtedy takzvané neodvislé ministerium a snem riadi a spravuje. Ako? Svedčí otom postavenie, v ktorom nachodíme sa. Tedy 36 rokov riadi (po pravde trápi) národ jedna väčšina, o ktorej nemožno uznať, že nesobecký, s čistými rukami a so statočným úmyslom plnila vždy vážne a ťažké povolanie. Panovník vymenuje zástupiteľov svo-

Bieda.

jích t. j. ministrov, a títo skrze volby zaopatria potrebných ľudí, bez ohľadu nato, či sú schopní či nie. Vláda naša liberalizmus hlása a dľa zásad jeho riadi — dľa pravdy sužuje — národ. Všetky zákony, nariadenia, ústavy, slovom všetko, čo od nej pochádza, napáchnuté je liberalizmusom. Hlavný cieľ je: kormidlo krajiny na veky v svojích rukách udržať, bez ohľadu na prostriedky. Nato usiloval sa každý ministerprezident. Ministerium od 1867. hoc koľko bolo, ale každé ten istý cieľ malo pred očima, a té isté — môžeme povedať — mnoho ráz hnusné nástroje použilo k tomu, aby poistilo pre seba vladárenie nad krajinou. Najhlavnejšia vec bola: mať po ruke poslušnú väčšinu. Tú zaopatrit hocakým spôsobom — či je on spravodlivý či nie; či zodpovedá zákonu či nie; či srovnáva sa so statočnosťou alebo nie. K tej väčšine súcich ľudí bolo aj je na zbyť. Veď opekať sa pri blesku vlády; usmievať sa na masťný hrniec, z ktorého vždy čo-to vykypí; priateľiť sa s veľkými pánmi; zastupovať veľké úrady; docieľiť vyznačenie za konanú službu; zaopatrit pre seba a pre svojích prednosti: je neslýchaná blaženosť pre dichtivých, nenasýtených a vysokomyselných ľudí. Veď ich to nič nestojí. Vláda, alebo židáci dajú peniaze na volby. Rozkáže sa vrchnostam, od hlavného župána až po dedinského rychtára, ako treba volby previesť. I začne sa polovačka na statočnosť ľudí. Takýmto spôsobom každé ministerium dostalo väčšinu, a aby to istotnejšie a ľahšie šlo, tak preriedili počet voličov, že väčšinu vláda má. Majstrom toho Koloman Tisza bol. Za 13 rokov tak zpotvoril ústavu a snem, tak zkazili sa úradníci, ktorí dľa nariadeniu jeho prevádzali volby, že hanbíme sa na to pomysleť. No, a aký on bol, takí boli aj nástupci jeho. Však pamätáte sa na Bánffyho volby a na prechmaty verných služobníkov jeho.

Na oči síce zmenili sa teraz už smutné pomery, len že špina na veky zostane. Pod závojom je, ale dočista vidíme, že čosi vre v úkryte a že k násilenstvu vychovaní a navyknutí mizeráci leďvi čakajú, aby nazpäť prinavrátili sa dobré časy jejich. Széll, terajší ministerprezident, keď zaujal úrad, hlásal a sľuboval, že krajinu dľa pravdy, práva a spravodlivosti bude riadiť. No, či splnil sľub vo všetkom? Či doba Tiszových a Bánffyho učencov a poručíkov pominula? Či

nemá po ruke tých istých ľudí — tú istú väčšinu — ktorí Tiszu, Szapáryho, Wekkerleho a Bánffyho poslušne slúžili? Tým je jedno, nech je hockto veliteľom jejich, len nech oni panujú nad národom. Neide to ani zdarma, ani z presvedčenia. Veď vládny ablegát isté výhlady má na vyšší stav, na odmenu a na vyznačenie. Lenže toto krčovité dychtenie za panovaním ukrutné následky malo. Povedzte, čo výhodného previedli pre nás všetky ministerstvá — vlády — ktoré dosiaľ jestvovaly? V čom spravil pokrok národ? Jaké poklady nadobudnul? Jakú budúcnosť poistili preň? Čo mal z tej náramnej väčšiny, ktorá v mene jeho, a dľa tvrdenia vládnych ľudí zo zplnomocnenia jeho dostala sa do snemovne? Síce blesku, nádhery a chvále hockoľko, lenže to falošné je, a viac cudzie, ako naše. Naše sú len trpkosť, krivdy, farchy, bolasti, slzy a bieda. K tomu nás dopomohla vládna strana. Veď pri zákonoch, ktoré násilila na národ, nik nezakúmal, či to on žiada, a či slúži to ku prospechu jeho. Vládny ablegáti inej povinnosti nemajú, len «áno» a «nie» kričať, keď je reč o krajinských záležitostiach. Ide to na rozkaz. O presvedčení a o svojej mienke ani slova niet. Ba takýto cit, chovať nesmie vládny ablegát, lebo však pod tou podmienkou dostal mandát, že slepo a nemo bude plniť vôľu ministrov. Aj ide to utešene na tom našom sneme. Človek pohorší sa, najmä teraz, keď reč je o nových farchách, ktoré usmrť majú ubohý národ, že na vládnej strane nenajde sa ablegát, ktorý by zastal národ a bránil ho. Či môže to vystať z ľudí, ktorí čuť by mali bedákanie a kvýlenie národa, a ktorí útrpnosť by mali cítiť, keď súžby a biedu národa vidia! Môže-li kto povedať, že vládna strana mienku národa zastupuje? Či nie je cigánstvo tvrdiť to, že národ ju splnomocnil k tomu, čo vyvádza? Či to nie je mámenie a klam, že vláda za dobrobyt národa účinkuje? Či národ hoden je života, keby od takejto vlády aj na budúce dal sa vodiť? ...

Čudná spoločnosť je tá vládna strana! Jednota není v nej. Sklepaná je zo všeliakých frakcií. Sú tam Széllóvi, Tiszóvi, Bánffyho, Apponyho. Károlyiho, Schlezingerovi (Sándor Pál) a Boh zná akých vodcov privrženci. Každý z nich má tajný cieľ. Každý čaká, kedy mu svitne, ale pri tom všetkom prísne zadržia ten rozkaz: tu poslúchať treba. Najplánšie postavenie majú Appo-

nyho spojenci. 20 rokov viedli boj oproti vláde. Boli oproti povýšeniu tiarch, oproti civilným sobášom a matrikám. Mali isté národné požiadavky, za ktoré bojovali jak v snemovni, tak aj v delegáciach. A hľa, zriekli sa všetkého. Zabudli všetke. Zložili zbroj a spojili sa s vládou, a teraz oproti národu sú, ktorý predtým horlive bránili. Už smutnejší zástoj nemožno pomysleť, ako títo ľudia na seba vzali, a to bez podmienky. Ale tak sa zdá, že už otvárajú im dvere. Reč Szentiványiho ten výsledok malá. No nech! My ľudáci oproti vláde sme a budeme. Silne dúfame, že dni jej počítané sú. Však dosť dlho trvalo otroctvo národa. Mnoho škody a žiaľu spôsobilo násilnenstvo a svevola vládnej strany.

Siobodu a spravodlivosť žiadame! Oboje nám poistí ľudová strana.

POLITICKÉ CHÝRY.

Čo sa robí v Trenčianskej.

Vieme ešte z jasenej zprávy pána podžupána, že vo viacerých okresoch notárskych sa veľké neporiadky našli: začo jeden pán notár — vidiac že je zle — zažadoval, iní zas veľké pokuty platili, aj oproti mnohým notárom a rychtárom je nariadené vyšetovanie. O výsledku budeme včul na jarnom shromaždení stoličného výboru pojednávať.

Náš bývalý dobrý ľud — od emancipácie — vlastne od udelenej židom rovnoprávnosti, so dňa na deň hynie a jak duševne tak telesne viac a viac klesá. Život jeho je biedny, bo nemá dostatočnej výživy; pravdu soznať musíme, že keď by nebolo Ameriky a cudzozemska, bolo by to ešte smutnejšie. A pán ablegát Haydin, ktorý tak rád spomína tú večitú biedu nášho ľudu, darmo ukazuje straky na kole, keď tie všetky skutky jeho nemajú platnosť. Alebo či snáď spomoženo bude tomu ľudu s pár vaggónami zemiakov? Veď do každej obce by bolo treba pár vaggónov! A ešte ani vtedy by nebolo celkom spomožené, lebo to je len na jeden čas. Ale jaká je budúcnosť? Prečo pán Haydin, keď je tak usilovný korteš pri volbách, neusiluje sa tých bohatých židov trenčianskych nato doviest: aby svoje kapitále, ktoré i tak len zo sedliakov všelijakým spôsobom nasháňané sú, obracali pre dobro ľudu. Alebo to je hummanita, to je láska, keď sa k jari chýli, všetko do ceny skočí? Alebo či požičky na ľavnejší interes dávajú? Nie, ba ešte i dnes sa najdu takí páni, čo na 10 percentov gazdujú. A pán Haydin toto všetko

nevidi, on len povie: nedajme sa! A čo povie potom, keď v jeho okrese žid bude vyvolený za ablegáta?

Náš sedliak je len pri volbách dobrý a vzáctny — pravda musí byť liberál. Ľudák — to je chudák. Ale po volbách, ani liberálny sedliak nič nestojí, lebo žid povie: toho som ja dovedol.

A vskutku u nás sú židiá páni! Dôkazom toho sú všetky volby v Trenčianskej. Keď je volba výboru či stoličného, či obecného, tam je žid; je volba rychtára, notára, doktora, slúžneho i všade je žid. Slovom nenie volby, kde by žid nebol, a svoje nepreviedol.

U nás aj katolíckych kňazov židia volia — a či nie? Žid všade má prsty a vždy pre jeho dobro. Samostatnej intelligencie niet, a vyjmúc dvoch-troch, všetko je v rukách židovských.

Svornosti nenie, a tak všetko ide na psí tridsiatok, židom do vrecka. Chudoba je najväčšia zkaza nášho ľudu. Taký ľud sa dá kúpiť a naviesť na čokoľvek. Náš ľud je už celkom oddaný židom, a preto nemrav a korhelstvo sú jeho čnosti a klepce židove, z ktorých sa tak ľahko nevyslobodí.

Ale sa môže vyslobodiť, keď si k srdcu vezmeme slová sv. Jakuba: «Bratia moji, jestli by kto z vás zabľúdil od pravdy, a niekto by ho obrátil: má vedieť, že kto by odvrátil hriešnika od bludu cesty jeho, vyslobodí dušu jeho a prikryje množstvo hriechov.»

Starajme sa tedy viac o ľud, budme jeho priateľmi, nežeňme ho do rúk nepriateľských, jako ten Pán, ktorého keď sedliak pozdravil úctive: «Pochválen Ježiš Kristus» urobil sa že ho nevidel, ale neďaleko stojacu bachratú židovku z ďaleka «kis ti hand», jako ráčili buvičkať slovami pozdravil.

Kozák,

Petícia ľudákov proti vojenským predlohám.

S radosťou sdelujeme Vám, že proti tým vojenským farchám vzniknul veľký pohyb medzi ľudovými voličmi. A tak je dobre. Aspoň vláda nebude môcť prednášať trónu také zvesti, že by si schudobnelý národ náš ničoho nerobil z tých tiarch, ktoré mu z povýšenia vojakov hrozia.

Nasledujúce ľudové obce poslali našej kancelárii (Néppárti Iroda, Budapest, VIII. József-körút 35.) protestujúce petície:

Kömlő (Heves), Jászfényszaru (Jász-Nagy-Lun-Szolnok), Bögöte (Vas), Cserépvárnya (Borsod), Sompataki-Hutta (Abauj-Tolna), Batyk (Zala), Kömlős (Abauj-Tolna), Ipolyhidvég, Léva (Bars), Zsitfa (Somogy, Csorna (Sopron), Kozmafa (Vas), Hegyhát-Saál (Vas), Dorosma (Csongrád), Lócz (Nógrád), Kőrösladány (Békés), Szombathely (Vas), Völcsej (Sopron), Felső-Aha (Bars), Zebeczke (Zala), Zsablya (Bács-Bodrog), Csadjavica, Szombatfa (Zala), Jákóhalma (Jász-Kun-Szolnok), Alsó-Szent-György (J.-K.-Solnok), Szent-Endre (Pest), Rakamaz (Szabolcs), Csákány (Vas), Szamosdob (Szatmár), Bezdán (Bács-Bodrog), Hugyay (Nógrád), Nagy-Unyom (Vas), Gétye (Zala), Ács-teszér (Veszprém), Nagyiván (Heves), Kevermes (Csanád), Varsány (Veszprém), Nagyczenk, Csehi (Vas), Gellénháza

(Zala), Szent-András (Jász-Kun-Szolnok), Herény (Vas), Pusztá-Csoó (Vas), Szécsény (Sopron), Muzsaj (Sopron), Nyír (Bars), Ormánlak, Egyházfalva (Pozsony), Bajót (Esztergom), Felső-Bük (Sopron), Jászó-Debrőd, Tenyő (Győr), Fényszaru (Jász-N.-K.-Szolnok), Nagy-Bajcs (Győr), Rábahidvég (Vas), Duna-Szent-Benedek (Pest), Regöly (Tolna), Pálfa (Vas), Mező-Őrs (Győr), Csantavér (Bács-Bodrog), Medgyes (Veszprém), Barabás (Zala), Vámosfalu (Pozsony), Baka (Pozsony), Pusztacsalád (Sopron), Hármasmalom (Zala), Nak (Tolna), Nemeskér (Sopron), Mezőpetri (Szatmár), Jákóhalma (Jász-Kun-Szolnok), Pinnye (Sopron), Bajta (Hont), Jász-Kis-Ér, Szent-György (Zala), Szentlélek (Udvarhely), Boldogfa (Pozsony), Horvát-sídány (Sopron), Adorján (Bács-Bodrog), Moson-Kiliti (Moson), Kecskemét (Pest), Karakó-Szöröcsök (Veszprém), Nyalka (Győr), Döbörhegy (Vas), Mezökövesd (Borsod), Horvát-Nádalla (Vas), Várgede (Gömör), Tisza-Szüly (Jász-Kun-Szolnok), Pázmánd (Fejér), Hegyhát-Marác (Vas), Kethely (Vas), Német Genes (Vas), Alsó-Hangony (Gömör), Jászberény-Pórtelek (J.-K.-Szolnok), Hernád-Kéres (Abauj-Torna), Baglad (Baranya), Jakabfa (Baranya), Dobronak (Baranya), Nedanócz (Nyitra), Nyitra-Széplak (Nyitra), Csanádapácza, Rábapordány, Forgácsfalva (Gömör), Söréd (Fejér), Gyömöre (Győr), Vittnyéd (Sopron), Makkos-Jánosi (Bereg), Csepreg (Sopron), Lesencze-Istvánd (Zala), Káptalantóti (Zala), Deresika (Pozsony), Hajdudorog (Hajdu), Szentkirályi (Udvarhely), Ebed (Esztergom), Jász-Karajenő (J.-N.-K.-Szolnok), Petrovoszelló (Bács-Bodrog), Pusztakatalin (Nógrád), Deményháza (Marostorda), Árokszállás (Jász-Kun-Szolnok), Borszöröcsök (Veszprém), Rábabogyoszló (Vas), Algyő (Csongrád), Iharos (Somogy), Szölgyén (Esztergom), Nádas (Hont), Szentkozmadombja (Zala), Kaplony (Szatmár), Vilke (Nógrád), Felső-Nemes-Keresztur (Vas), Mezökövesd (Borsod), Endrőd-Kondoros (Békés), Alsó-Csernáton (Háromszék), Garomkövesd (Hont), Farkasd (Nyitra), Tard (Borsod), Mácsa-puszta (Pest-P.-S.-Kiskun), Hosszuperesztég (Vas), Balatonberény (Somogy), Kisjenő (Veszprém), Táhitótfalu (Pest-P.-S.-Kiskun), Kulcsárkarsa (Pozsony), Soprontamási (Sopron), Sopron-Szovát (Sopron), Szirák (Borsod), Értény (Tolna), Vásárut (Pozsony), Disznőd (Borsod), Arló (Borsod), Csépany (Borsod), Járdánháza (Borsod).

Nový kanonik.

Opáta Jána Molnára, krajinského vyslanca a bývalého predsedu ľudovej strany jeho veličenstvo kráľ na predostrenie vlády vymenoval za ostrihomského kanonika a o tomto znejúci najvyšší rukopis už tieto dni uveřejnil úradný časopis. Ján Molnár, ktorý sa po svojej ťažkej nemoci zdržuje teraz na Riviere, vzhľadom na svoj zdravotný stav vzdá sa spravovania kancelárie ľudovej strany.

Zreorganisovanie delostrelectva.

Z Viedne oznamujú, že vo vojenských kruhoch za isté majú, že v jaseň začne sa reorganizácia delostrelectva so sriadením takzvaných mažiarových batterií,

Možno že nové mažiare na jasenných manévroch 7. a 12. sboru v južnom Uhorsku už budú používať. Mimo týchto manévrov i v Haliči budú manévry jazdy, na ktoré príde aj jeho veličenstvo kráľ.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Opposícia, ktorá postavila sa proti vojenským predlohám, nepoddáva sa. Všetko poukazuje na to, že po tento raz vláda nepovedie si svoje návrhy v tej podobe, ako ich bola predostrela. Vláda bude prinútená pojednať sa s opposíciou, alebo padnúť. Lebo to cíti a uznáva každý, že je krajine na veľkú škodu, keď márne sa čas s pretriasaním tých vojenských predloh. Takéto márne časy, a tú škodu z toho pochodiacu opposícia si nežiada, ale vláda je tu na príčine, že svojou neústupnosťou donucuje opposíciu k vytrvalému boju, za ktorým stojí celý národ. Opposícia tedy svedomite a spravodlivo jedná, keď zkusujeme to, že národ skutočne celou oddanosťou podporuje nás v tom boji proti vojenským predlohám. My tedy povinní sme konať svoju svedomitú povinnosť, a vláda nech sa tiež dovtipí, lebo proti národu predsa len nič nesmie, ani nemôže vykonať.

Proti vojenským návrhom rečnil náš ľudák Július Kovács. Návrh neprijíma z hospodárskych a národných ohľadov. Mimo honvédskeho ministra ani jeden minister nezúčastnil sa debatty.

Béla Kubik: Ani ministerský predseda.

Kovács: Aj finančný minister mlčí.

Otto Fürsster: Lebo nemá peňazí. (Veselosť.)

Kovács: Študovanie otázky trvá dotiaľ, pokým armáda nesoberie naše peniaze.

Július Leszkay: Vreckár! (Hluk.)

Kovács: Ministerský predseda marne reční...

Ministerský predseda Széll: O kom je reč? (Výkriky s lava: O pánu ministerpredsedovi!) Čože? Ja vreckár! Vyprosil by si takéto výrazy!

Július Kovács vyhlasuje, že nepovedal nič urážlivého. Podáva resolúciu o odanení dôstojníkov.

Franc Buzáth hovoril proti predlohe a pritom vypočítaval nedostatky ochrannej organizácie. Ohľadom nedostatkov nápravy predložil návrh, a síce ten istý, ktorý gróf Alb. Apponyi bol predložil roku 1889, keď bol ešte na čele opposície. Vyslovil svoju pevnú nádej, že gr. Alb. Apponyi a prirvzenci bývalej národnej strany aj tento raz podopru návrh, za ktorý sa kedysi tak odušenovali. (Hlučná pochvala ozvala sa z radov opposície a mnohí blahoželali rečníkovi k tomu jeho nápadu.)

O tých zákonoch, ktoré poľný hospodár poznať musí.

(Pokračovanie.)

Kto kone (zapriahnuté) ženie, nech nezaбудne, že oproti idúcemu vozu na ľavo má vyhnúť. Pred ním idúci voz s prava je dovolené predbehnúť. Na moste neslobodno hnať, ani predchádzať. Jestli statok ženú po ceste, len krokom je dovolené s vozom ísť. Vozy neslobodno stáť nechať na ceste. Zakázané je k vozu brvno, naložený voz, alebo celý strom (peň) pripäť, lebo s tým nie len cesta hubí sa, ale aj nešťastie sa stáva. Od jedného prípinku neslobodno viac potrebovať. Po ceste niesť, alebo na voze viesť také veci od ktorých statok ľaká sa, len tak je dovolené, jestli ony zakryté sú. Dobré bude deti napomenúť, že jak zapriahnutú, tak aj na slobodu pustenú lichvu zakázané je plašiť. Takýchto samopašnikov pokutujú.

Zákon s rozličným nariadením bráni premávku po cestách. Tak podobne bráni cesty a k nim patriace veci. Pokutu určí na toho, kto by této hubil. Na ceste most, kanál, spust a járok len s dovolením vrchnosti slobodno robíť.

Na takých zemách, kde voda stojí, alebo ktoré vymýva, vrchnosť rozkáže násipy, hate a brehy robyť, alebo so stromami vysadiť.

Majiteľ trpeť musí, aby voda prirodzený odtok — hoc aj čez jeho zem — mala, či je to jemu na škodu, alebo na užitok. Zo svojej vôle nesmie spraviť odrážku, alebo stav tento zmeniť, len s dovolením vrchnosti, lenže napred plán musí predostref. Dovoľenie možno pýtať od viceispána. Kto by bez dovolenia robil takéto voľačo, ten nie len škodu musí vynahradiť, ale aj od slúžneho pokutovaný bude; tak podobne aj tí, ktorí brehy kazia, alebo koryto potoka prekopajú.

Bariny, kaluže, močariny a hnojnice zdraviu škodia, preto nariadi zákon, aby této slobodný odtok malý, aby ich vysušali, alebo zasypali. Prísno pokutujú takého, kto by studne a pramene pokazil a vodu v nich pošpinil.

Mimo zeme — statok donáša chosen gazdom. A ponevác len so zdravým a mocným statkom možno čo dobrého docieliť, zákon starosť má o zdravie lichvy. Kto statok predať, alebo odvázať chce, musí si pas zaopatriť. Tento tá obec (predstavený) vystaví, odkiaľ statok ženú. Pas svedectvo vydáva, či statok zdravý je, odkiaľ pochodí, a či je? Bez pasu neslobodno statok ani predať, ani kupiť, ani odvázať. Jestli gazda s jednej fajty viac kusov ženie, nepotrebuje osobytne pasy, ale — z celého krdla statku — len jeden dá vystaviť.

Mäsiari a kupci také statok, ktorí z druhej obce dohnali, povinní sú behom 12 hodín pred-

stavenstvu obce oznámiť. Takýto statok pásť len osobyte slobodno, a to až za 8 dní. Jestli statok ochorie (vnútorne) alebo uhyne, gazda musí to vrchnosti oznámiť. Nemocný alebo podozrivý statok oddeliť treba. Na obecnú pašienku, alebo k napájaniu neslobodno ho vyhnať. Z takých dvorov, kde statok chytľavú nemoc má, zakázané je také veci predať, alebo odnášať, ktoré šíria chorobu. Ani to nezabudnime, že zdochlinu len na vyznačenom mieste slobodno zakopať. Statok aj také vnútorné choroby máva, ktoré jedine majiteľ pozná. Jestli takéto statok predať, — aby kupca neoškodil — chorobu túto zradíť, a zaňu odpovedlivosť brať musí. Zatajiť nemožno takúto chorobu, lebo jestli kupec zbadá, dá statok od zverolekára prezreť, ten o tom vysvedčenie vystaví, a na základe toho, rychtár kúpu zničí, a tak predaváč darobné útraty má.

Zákon predpíše, čo máme robiť, keď medzi lichvou nemoc vypukne. Prvé pravidlo je: chorobu — tak podobne ak by statok uhynul — oznámiť vrchnosti. Táto zaraz dá dvor zapreť, choré, alebo uhynuté hovädo pod dozorstvo uloží, a pád slúžnemu oznámi.

Každé také zviera, pri ktorom lekár besnotu alebo kach spatril, bez meškánia zabiť a zakopať (bez toho žeby ho odrali) treba.

Mäso takého hoväda, ktoré chytľavú nemoc malo, len v tom páde slobodno vysekať, jestli ho zverolekár prezrel, a vrchnosť to dovolila.

Nemocnej kravy mlieko užiť, alebo predať zakázano je.

Gazda nesmie nebezpečne chorí statok sám liečiť, alebo krv mu pustiť.

Jestli také statok, ktorý podozrievajú, že v besnote je, majiteľ nechcel by dať zabiť, tak koňa a rožný statok za 4, ovcu, kozu a ošípanú za 3 mesiace na osobitnom mieste pod dozorstvom vrchnosti držať je povinní. Psa, alebo mačku, ktorú besno zviera pohryze, zaraz treba zmárniť. Jestli pes — o ktorom tvrdíť možno, že v besnote sa nachádza — človeka pohryzol, takého psa zapreť treba, aby zverolekár určiť mohol, či ozaj besný je. Jestli besný pes túla sa, vrchnosť musí ho dať zabiť, a rozkaz vydať, aby psi — z celej obci — za 40 dní uviazaní boli. V tom páde jak by besnota širila sa, všetkých psov a mačky zabiť dá.

Jestli statok do kachovitej nemoce upadne, gazda musí ho oddeliť a dozorstvu zverolekára podrobiť.

(Dokončenie nasleduje.)

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 2. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Podakovanie.

Zúrivým požiarom ťažko oškodení obyvatelia obce Piechova srdečné vďaky vzdávajú dobrodincom svojim za podporu; zvlášte nášmu veľkému pánu *dr. Šándorovi Ernszt*, čo kraj. vyslancovi za sossbieraných 22 korún. Tiež srdečné vďaky vzdávame veľkému p. *Jánu Trubínyi* za 60 korún.

Tisíc násobne Pán Boh zaplať!!

Piechovčan.

Skrz veľkého pána *dr. Šándora Ernszta*, krajinského poslanca prevzaté mena s podpisného hároku dobrodincom tých, ktorí ráčili prispieť svojimi haliermi výšspomenutým občanom: Michal Burdej, Anna Časulik, Štefan Suman, Karol Burdej, Ján Burdej, Pavel Burdej, Pavel Svitel, Andrej Rebro, Ján Pecuš, Pavel Burdej, Andrej Pecuš, Pavel Lukáč, Ján Przei, Ján Tabuš, Juraj Rafaj, Matej Lukáč, J. Slanečský, všetci po 80 halierov; K. Štefan (Šelinga), Jozef Beno, Štefan Beno, Andrej Beno, Ján Burdej, Jozef Burdej, Štefan Novotný po 1 korune; Valent Košek, Tomáš Kvasnica po 50 halierov; Karolina Rafaj 40 halierov. Spolu: 22 korún.

Oznam.

Náš vremlilovaný velebný pán páter *Zaosek* svoje dielo «**Tridsaťročný jubileum farárskeho uradovania**» v 82 kusov obetoval čo milodar na nový kostol Lutišský, s tým právom, že dolupodpísaný môže dielo to odpredať a utržené peniaze na ten cieľ, na ktorý to venoval obrátiť.

Úctive teda prosím tých ct. čitateľov a dobrodincom, ktorí by chceli si túto knižku zaopatriť a k dobrému cieľu prispieť: aby sa hlásili u dolupodpísaného, ktorý za 25 krajciarov t. j. 50 halierov s najväčšou ochotnosťou a vďakou hneď na určité miesto odošle.

S týmto sa dvojaký cieľ obsiahne: asice má človek zábavné čítanie a pritom i obetuje milodar na vznešený cieľ, ktorý spolu podporuje chudobu.

Pritom prosím všetkých veľactených pánov, ktorí od velebného pána pátra *Zaoska* jeho dielo «**Tridsaťročný jubileum**» dostali a zaň nezaplatili, aby obnos 25 krajciarov na farský úrad Lutišský poslať si nestožovali; tým viacej, lebo to je tiež čo milodar na nový kostol Lutišský od dobrodinca veľkého, velebného pána pátra *Zaoska* obetované. Začo jemu i cestou tohoto úprimne ďakujem a «Pán Boh zaplať» privolávam.

V Lutišiaciach, dňa 17. marca 1903. o. p. *Ó-Besztercze* (Trencsén megye.) *Ján Greben*, farár.

Milodary poslali na kostol Lutišský: Velebný pán farár Andrej Bázsik z kassy Sv. Antona Liptó-Lucska 5 korún; Anna Dziak, Kašša 10 kor.; Ludvik Gáspár, farár Dlhépole 8 kor.; Ján Franner, farár na odpočinku v Ilave 2 koruny; urodz. pani Maria Winkler z Felfalu 5 kor.; Rudolf Čavojec, hausirer z Kassza Rovné 2 kor. Pán Boh zaplať a požehnaj! *Ján Greben*, farár.

BESEDNICA.

Rozpomienka na jednu súkromnú dedinskú výstavku.

Od *Zaoska*.

Pred pol stá rokami ani len chýru nebolo o výstavkách, bo nebolo ani možnosti také sriadiť a navštvivovať. Nemali sme železnice ani parolodi, tým menej priemyslu, obchodu a obchodnej premávky. To mnoho znamenalo, keď nejaký mydliarsky tovaryš zo Švábska, alebo z Moravy dovandrovaný stolársky tovaryš usadlil sa v mestečku, otvoril si obchod, oženil sa a zbohatil, potom aj vážny vplyv mali v mestských záležitostiach.

V tých časoch kto chcel ísť do Budapešti s Horniak na takzvanom «Noemovom korábu», ku tomu potreboval štrnásť dní na dobrých koňoch. A spravil si hneď aj testament pred odchodom, bo nebol si istý, či sa navráti. Vtedy lúpežníci a kmíni po hradských cestách napádali cestujúcich. Dľa udania obyčaj táto jarmečníkov napádať udržuje sa ešte aj podnes na hradskej medzi *Vrbovom* a *Malženiciami*, keď jarmočníci idú na jarmok do Trnavy.

Moju sestrenicu, vdovu, ktorá s cukrovými vecami kupčí už viac ráz napadli; pri Malženiciach vzali jej celú truhlu ešte za vidna a odviekli ju do kukurice. Aj židovkám pobrali šaty. Čudujem sa, že si so sebou nevezmú žandárov. Horniaci keď chodievali predtým na jarmoky k. p. do Trnavy, takýchto lúpežníkov volali že sú to «Kozári» (korzári námorskí lúpežníci.)

Predtým z krajiny žiadon necestoval von, držali sa dľa porekadla: «itt élned és halnod kell», * «Extra Hungariam non est vita et si est vita non est ita». ** Toto príslovie sa týkalo len malých zemankov, — bo títo nikde nešli — doma fajčili, jedli, pili, tancovali a sedliakom prostopašné mrzutosti stvárali. — Len veľké gentry — grófi a magnáti chodievali von z krajiny do cudzozemska dukáty naše vynášať, troviť a ukazovať, že aj extra Hungariam — mimo Uhorska je život, jako to dnes už aj drotári a chudobní ľudia dokazujú, že veru je aj mimo Uhorska život v Amerike, v Rusku, v Nemcoch ba aj v Azie. Zase naopak nové gentry, noví poľskí a rumunskí kazárski zemania tvrdia, že veru len v Uhorsku je život — totižto len pre nich — a ešte jaký!

Dnes je to už ale docela ináč jako predtým. Máme železnice, premávky, vo všetkom pokrok, osveta či v priemysle, či v obchode, či vo vedách, v technike at.d. Dnes už aj bez drôtov sú telegrafy bez ohňa, bez uhlia a vody, bez koní sa rozvážajú ľudia — už aj bez puško-

* Tu žiť i mŕť musíš. ** Krome Uhorska niet života.

vého prachu sa bude strieľať, starý puškový prach už kasirujú, bo že to kňaz vynašiel.

Veľký pohyb je už aj medzi pisármi po kanceláriách, bo vraj zjednoduchší ich ťažké práce, už oni viac nebudú perom a atramentom písať od rána do noci — ale budú len vo fotelách sedieť, fajčiť a karetky hrať — a len s rukami cez obloky budú dávať znaky obecenstvu, aby nezabudli so sebou peniaze doniesť. Pri každej kancelárii bude stáť «automat» — ako pri železničiach už stojí na cukríky; — pisárík len zaštrkoce, keď chce mať povýšenie platu a automat hneď toľko mu vyhodí, koľko pri ministeriumu mu nechceli povýšiť. Včúľ to ide všetko ľahšie, jednoduchšie, nežli predtým. Predtým, keď chceli peniaze kradnúť, museli mať nebozise, sekery, pilky, kladivá na vertheimové ocelové kosy, v noci museli oblok vylámať a kassu vyviecť na pole, potom vráť, búchať a lámať. Dnes toho netreba. Včúľ direktor alebo kassír mestský, šparkasný, fabričný, alebo pri banku pichne do vrecka pol milliona a odcestuje do Ameriky jednoducho — a nechá len teplé miesto po sebe — policaji vraj nech si hlavu lámu a študujú že kde šiel, však zato berú plat.

Dnes výstavky sriadiť, navštevovať neni ťažká vec. Priemysel je už vyvinutý, premávka umožnená. Remeselnícki učni musia chodiť do školy, učia sa rátať, kontá vystavovať. Na tieto kontá môj švagor sa sice veľmi hnevá a frfle, že čo je ho po konte, keď za šaty od pánov nemôže vidieť peniaze ani za štyri roky, že on si žiada viac vidieť a písať kvitancie, ale nie kontá, bo vraj keď píše kvitanciu, aspoň vie, že už má v ruke peniaze. Má aj pravdu, bo to je jediná radosť remeselníka, keď kvitanciu mohol napísať, jako k. pr. pán služný alebo penzionista môže napísať kvitanciu každého prvého, na ktorého oni tak čakajú, jako pobožní židáci na Messiáša.

— Učeň remeselnícky, za 4—5 rokov naučí sa remeslo, u svojej majstrovej dieťa kolísať a pestovať, vodu nosiť, dreva narúbať, kozu páš. Tovaryšom ráno a na nešpory šnaps nosievať, po sklepoch behať, pre majstra večer do krčmy chodievať by šiel k večeri, alebo že ho kundšafteri s robotou čakajú.

Potom ho majster prepustí za tovaryša s týždenným platom jednou korunkou — bo pristihnúť ešte nevie. Majster sa s tým vždy schoval, aby to učeň nevidel a sa nenaučil tak, jako aj pred majstrovou sa pán majster schoval po krčmách, by ho ona nevidela — bo jej povedal že ide na dedinu pánom šaty merať.

Keď ale pánu tovaryšovi tá týždenná korunka nestačí v nedeľu na pivo, na cigárku a na muziku, ani na

darček pre milenku, vtedy si otvorí sám sklep, dá sa improtokolovať jako samostatný a robí konkurenciu svojemu majstrovi vo všetkom, aj v krčmách. Robí po novinách reklam, že vo svojom vlastnom dome otvoril si sklep na tovar a hneď aj na robotu — ten jeho vlastný dom mu má dať rešpektu jeho nožnicám, s ktorými iste obchodíť nevie,

Bol som raz svedkom v jednom mestečku takého attaktu a affery jedného židáka s takým krajčírskym improtokolovaným majstrom a majiteľom vlastného domčeka. Židáčik od hnevu rozpálený a červený jako segedinská paprika vybehol zo skliepku krajčirového s týmito slovami:

— Oni sú majster? Oni fušer! — to sú nohavice? Pokazili mi môj štof — však to žiaden poriadny človek nosiť nemôže! Nech si to len pozrú, veď celý hrotek je na predku spravený; Nech sa hanbia, oni fušer!

— Prosím, to je móda secessiou, — odpovedal krajčír.

— Nevedia strihať, oni fušer! V ich sprostej hlave majú secessiu! odvetil mu židák. Nech mi zaplatia štof a idú sa učiť strihať, a nie kolísať a kozy páš, ináč ich žalujem.

Nášeho súseda syn tiež sa vyučil za 4—5 rokov šustrovskému remeslu pri pasení kráv, pri kolíske atď. Jako tovaryš oženil sa, vzal si tehlársku panenku, ktorá mu toľko doniesla do remesla, koľko jej on doniesol do špajze a do kuchyne — tojest zhola nič. On si chcel spraviť reklam s tým, že vyhotovil topanky na výstavku, ktorá mala byť v jednom mestečku. Asice topánky tie boly z domáceho výrobku, z kože «Turul». Keď topánky do skvostnej na širaky škatule pakoval, odpadol mu opatok s jednej topanky — bol totižto zle pričirišovaný a slabo pribitý.

— No to nič, odpovedal on. To je secession. Gigrlíci po mestách len sa tak súchajú bez opatkov po asfalte — a kto chce mať opatky, ten si ich ľahko dá prišraufovať. To bude «žüri», t. j. odbor znalcov za praktičné držať a isto mi pošle čestný pochvalný diplom, alebo medajlion a pojde mi hneď kšeft ináč.

Predtým by mi to bol cechmajster odhodil, a bol by pil na moje konto, dokiaľ nezhotovím druhé. — Vtedy cechmajstrov — keď všetko odhadzovali, držali za vyučených, za múdrych, ktorí sa práci rozumejú. Dnes tí páni toho odboru «žüri» neodhodia nič a všetko vyznačia, vychvália, bo sa boja, že by ich remeselníci ohovárali, že sa prácam nič nerozumejú, bo im nič po vôli nenie. Radšie všetko vychvália, aby mali v novinách pokoja.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predo-lych veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

U nás po dedinách zemanských, zvlášte pred niekoľko rokami som už videl napodobňovanie výstavôk.

Jednu nedeľu v noci u mojej ujčiny bol veľmi veľký buchot, lomoz, krik a šmare. Zlé jazyky hovorily, že to mala byť nočná bitka, bo vraj jej muž — ujco môj — prišiel neskoro v noci opitý, z čoho malo manželské nedorozumenie povstať a z tohoto zase náležitá pračka. Niektorí povedali, že to bola príprava len ku výstavke, pre oddiel manželský a pre rúcha jeho.

Ujčina za rána vyvesila na parkan od ulice dlhý salónový «attilla» kabát, na ktorom boli znaky krémového tlaku «appretura» v podobe «moire», ako to na širokých stužkách býva takzvaný «Wasserdruch». Lenže na kabáte to bolo z páleného a pivového tlaku. Aj iné masné flaky boli na kabáte a k tomu bol aj na drieku potrhaný, bo vraj v kréme pri valnom shromaždených korhelov bola všeobecná bitka, ktorá sa potom doma súkromne skončila s manželkami. Ujčina nazlobená chcela všetko s hubou vyrovnáť, da'a sa do ujca, on do nej, a bola bitka druhého vydania: Ujco roztrhal ujčine čipkovaný čepec a rukávce uhorské, vytrhol jej zapletený vrkoč vlasov. Roztrieskal celý sporák (šporhelt) hrnce, fľaše, stoličky dolámal a cez vybité okná povyhadzoval. Ujčina pokúsila sa domácu výchricu brezovou metlou na ušiach ujcových utísiť, ten ju ale chytil a obrátil metlu a namastil chrbát ujčiny s ňou náležite. Keď už po pol noci sa všetko utišilo, ujco zaspal podľa posteli na zemi. Ujčina všetko povynášala mužovi na truc a na jed na ulicu pred dom, aby ľudia videli čo sa u nich postváralo.

Jeden šelma a môj kamarát za rána pribil na dlhú žrtku nápis: «Výstavka, oddiel obrázkový zemanského manželského života. Vstúpne slobodné.» Niektorí okolo idúci sa smiali, iní sa pohoršili a nadávali — dôjem a poučenie boly všeliaké.

Organista práve viedol školské deti do kostola na sv. omšu. Pred domom ujcovým sa zastavil a počal obdivovať tú výstavku. Ujco z okna skríkne:

— No, čo tu stoja jako teľa pred novou bránou! Pakujú sa hneď preč aj s tými panghartami, ináč ich oblejem.

— Pane nemzeteško! Keď tu majú výstavu, ja chcem, aby školské deti niečo videli a sa poučili — odpovedal organista.

Ujco mu nadal do českých muzikantov a rozprášil školské všetečné publikum.

— Môžeš sa veru hanbiť — hovorila ujčina — takéto veci postváraf.

— Nuž a musela si to na parkan od ulice a na ulicu povynášať? odpovedal ujco.

— Keď si sa nehanbil v kréme biť jako sedliak, a trhať sa jako pes a doma všetko lámať, aspoň sa teraz pred dedinou hanbi za to.

Školské deti organistovi vyprávali, že aj u nich boly také výstavky. *Cirill Pagáčech* hovoril, že tatko prišiel v noci domov opitý ako snop — ubil mamku, roztrhal jej duchnu a podušky, a perie z nich vyfúkal po ulici a prázdny kanafas vyhodil na strechu. — *Jožko Sklenička*

zase povedal, že veru aj jeho tatka dovedli hlásnik a vartáš domov z krēmi, z pánskej bitky, kde sa vraj hadnať a zemani bili. Tento zase keď mamka nemala večeru, obliat ju v posteli s pomyjami, mamka ráno tiež vystavila mokré plachty a duchny na plot.

— No už dost — povedal organista — pri takýchto výstavkách nič poriadného sa nenaučíte. Tu len vidíte ako to špatno, keď tatkovia na seba nič nedajú a zapomínajú že sú ľudia, občania a otcovia, a robia sa za svine a za bláznov, bo také veci stvárajú, akých sa človek pri rozume nedopustí.

Takéto súkromné výstavky najdu sa aj v civilizovaných časoch, čo dost smutno. Videl som jedného pána, ktorý na truc svojej manželke jeden celý koš vajec, asi 500 kusov potrieskal o bránu. Mali psi čo oblizovať, deti čo obdivovať a smiať sa aj «éljen» kričať.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Jeho veličenstvo kráľ po tieto dni dával všeobecný výsluch, počas ktorého prijal aj deväť segedinských paní; deputácia prišla prosiť kráľa, aby z osohu štátnej žrebohry 10.000 korún dal na vystavenie jednej óvody v Segedine. Kráľ láskave prijal dámy a za dlhší čas rozprával sa s nimi.

Egyptský biskup v Košiciach. Košice majú zajímavého hosťa. Host tento je Maxim Sedfaoni, biskup Koptov v Minii v Egypte, ktorý v Uhorsku zbiera milodary pre egyptské katolícke missie, účinkujúce pod rakúsko-uhorským protektorátom, asice: na kostoly, na školy a na sirotince. Minister vnútorných záležitostí mu zbieranie milodarov dovolil. Egyptský biskup je hostom košického biskupa Žigmunda Bubicsa. Do biskupského paláca teraz v pravom smysle slova putujú, lebo každý chce vidieť egyptského biskupa.

Smrť. Pavel Sztarinszky, bývalý farár v Oravskom Bobrove po pobožnom prijatí svätých sviatostí v 45-tom roku svojho kňazstva a 70-tom roku veku svojho zomrel minulého mesiaca.

Nová štátna škola. V Starej-Vsi (Spiš) má nastať štátna škola, a vtedy prestane terajšia katolícka škola. Tak podobne i v Belej. — Smutné je, že sa katolíci tak málo starajú o svoje náboženské školy a o nábožnú výchovu svojich dietok. Nie malú zodpovednosť má ten pred Bohom, ktorý by mohol prekaziť zoštátnenie náboženských katolíckych škôl a to neurobí.

Smrť pre jednu sliepku. V obci Csiffar (v nitrián-

skej stolici) dve susedy povadily sa pre jednu sliepku, zo zvyady povstala pračka a táto skončila sa so smrťou. Antonova Požárová a Adamova Husková žily medzi sebou v ustavičných zvadách. Príčinou zvád bolo to, že zahrady dvoch susedieb neboly prehradené jedna od druhej a tak sliepky Požárovej často prechádzaly do susedinej zahrady, kde robily škodu. Husková minulý týždeň pokopala svoju zahradu a jednu časť aj zasiala. Na čerstve zkopané hriadky prešly susedine sliepky. Husková sliepky dotiaľ naháňala, kým sa jej nepodarilo jednu vohnať do svojho dvora, kde sliepku potom chytila. Požárová to zbadala a pýtala sliepku zpät, čo jej však Husková odoprela. Požárová nato prišla k susede a násilným spôsobom chcela odniesť svoju sliepku. Z tohoto povstala bitka. Husková schytila jeden veľký kameň a praštila ho za Požárovou, ktorá sa chcela práve obzreť a kameň v tom okamiku trafil ju do sluchy. Požárová klesla na zem a za pár minút skonala. Na miesto hneď vyšla vyšetrojúca kommissia a po rozpitvaní mrtvoly sudca dal Huskovú zatknúť.

Konec hry. Na Ujvášár-téri v Budapešti hralo sa viac chlapcov, medzi nimi aj chlapeci nádennikov, 15-ročný Štefan Benedik a 14-ročný Karol Stifter. Dvaja chlapeci medzi tým začali zabírať jeden do druhého, z čoho povstala povážlivá bitka. Stifter vylepil Benedikovi zauko, ktorý na to svojmu protivníkovi štúril do prs nožom. Nôž prešiel chlapcovi cez rebrá do srdca, načo nešťastník klesol a o niekoľko minút zomrel. Mrtvolu jeho odviezli do pitvacieho ústavu, vraha ale polícia stopuje. Benedik býva na námestí Kalvárie pod č. 3.

Oheň. V Spišskej Levoči dňa 3. marca zase bol požiar, shorely tri domy. — Vo Veľkej Lomnici dňa 10. tohoto mesiaca tiež zničil požiar tri stodoly.

Anglický zákon proti korhelstvu. V Anglickej krajine teraz veľmi múdry a vážny zákon vstúpil do života, ktorý má za cieľ, aby sa vždy viac a viac rozširujúce korhelstvo dajako zahatilo. Dľa toho zákona môže polícia každého opitého človeka či na ulici, či na akomkoľvek verejnom mieste ako verejného priestupníka krajinského zákona ulapiť a uväzniť. Takí opilci, ktorí majú niže sedemročné dievky, sa na jedenmesačný žalár alebo 48 korún peňažitej pokuty odsúdia. Mená opilcov má polícia naznačené a krémárom alebo trúnok predávajúcim sklepnikom je prísne zakázané takým liehovým nápojom predávať, a taký, ktorý by korhelovi predsa liehovú napojku predal, prísne pokutovaný býva, — Aj u nás, zvlášte na Slovensku, by sa zišiel taký zákon.

Hriech zase len hriech plodí. V spišskej obci Remete nedávno našli v jednej studni novonarodené už mŕtvé dieťaťko, ako na vrchu vody plávalo. Zaviedli zaraz vyšetrovanie, a hneď vyšlo na javo, že je to nezákonné dieťa jednej smilnej slúžky menom Marie Gróner, ktorá ho sama hodila do tej studne. Ona sa aj priznala. Levočský kráľovský súd tú bezbožnicu na osemmesačný žalár odsúdil. — Nie nadarmo hovoril Boh medzi hmeňmi: «Nezoslmiň!»

Hrozný nález. Z Temešváru oznamujú, že na ľavom

Polodiví kafferski bojovníci v Afrike.

brehu Begy našli jednu ľudskú ruku. Polícia, ktorá tuší vraždu, v tejto záhadnej záležitosti zaviedla rozsiahle vyšetrovanie.

Nešťastie. V Spišských Markušovciach v pálenici Árona Sameta, árendátora, kotál vybuchil, následkom čoho strojník Ernest Tornyossy tak ťažko poraneným zostal, že hneď aj zomrel.

Podpálila sa. V Leviciach istá deva Alžbeta Silingerová trpela na ťažkú nemoc. Nemala dosť duševnej sily znášať navštívenie Božie a odhodlala sa, že si vezme život. Dňa 8. marca zavrela sa do izby, svliekla so seba vrchné šaty a košeľu, ktorá zostala na nej, od spodku zapálila. Keď domáci zbadali v izbe veľké osvetlenie, vylámali dvere a oheň horko-ťažko udusili. Nešťastné stvorenie vtedy už bolo bez povedomia. O pár minút vo veľkých mukách vypustila ducha.

Spišsko-kacvinský konsum lanského roku mal čistého osohu 369 korún 69 halierov. Konsum predáva i trúnok v zapečatených fľašach. Dušou tohoto kresfanskopotravného spolku je velebný pán Ján Pataky, farár kacvinský.

Srastené dvojčatá. V Rozvadzoch (trenč. stolica) jedna chudobná bieleška porodila tieto dni dvojčatá, ktoré sú na bruchu srastené. Jedno z dvojčiat je veľmi slabé a sotva ostane na žive.

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Béalabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

DOPISY.

Rovné.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane.»

Nemôžem sa z nášeho Rovného dočítať žiadneho dopisu, tak chytám pero do mojej ťažko vyrobenej ruky, a chcem zdeliť naším ct. čitateľom, jako aj mojím spoluobčanom, ktorí sú po širom svete rozídení, čo jako sa u nás teraz robí. Ľud od nás uteká húfne za more, len práve takí tu zostávajú, ktorí len-len, že svoj život sú vstave zaopatrit; avšak není tomu div, že sa tolčí národ vystahuje. Ponevác ktorý má koľko-toľko rozum vyvynutí, tak nemôže sa na tie pomery dívať, ktoré sa tu robia. Ale síce však sa to nerobí len v našej obci, lež deje sa to v celej krajine.

U nás je najvernejší syn vlasti len žid, ktorý keď príjde dnes-zajtra už je hazafik, môže prísť trebars z Kolomeje.

Chcem ešte ct. čitateľom a spolurodákom niečo zdeliť. Dňa 16-ho februára náš spoluobčan Ján Gabrik, vydával dcéru. Za kuchárku na veselie varil a piecť zavolať sebe v našej obci bydliaču židovku Rozu Hoffmannovu. Táto židovka takej navarila hovadzej polievky čo celá spoločnosť od nej ochorela. Bolo to hosťom nápadné, jako to čo varila, keď všetci od tej polievky onezdraveli, ale niektorý ju posudzujú, že musela snáď dať na miesto opravdivého patrzlenu, divý, a to sa mohlo aj tak stať. Tej istej židovky brat Móric Hoffman, ktorý pomáhal sestere taniere na stoly nosiť, bol trochu podkutí, jako sa to obyčajne pri veselí stáva. Naraz jako té taniere cez izbu niesol, padnul na dlážku s nimi a všetky potrepal, ba čo viac i sebe ešte kus nosa rozťkol.

Bože odvráť od nás všetkých nepriateľov!

Všetkovidel.

Praznovce.

Vel'avážený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresťane» uverejniť.

Deň 24-ho m. m. občanom Praznovským bude veľmi pamätlivý, lebo na tento deň náš pán hlavný slúžny Ödön Sóky okresu N.-Žabokrekského nariadil medzi dru-

hýma obci aj v našej praznóckej voľby rychtárske previesť, čo aj skutočne na ten deň na 3. hodinu popoludni v dome rychtárskom dľa rozkazu občania príchod p. hl. slúžného občakavajúci. vážnejší starší gazdovia za podrychtára, dvoch prisažních a do výboru súcich na jednu listinu popísaných pred pána slúžného predostrieť, aby títo dľa zákona vyvolení boli, sme prichystali. Ponevác s istotou vedia, že p. slúžny sotva trochu lebo štyroch občanov dobre pozná?

Keď p. slúžny medzi nás do rychtárskej kancelárie vstúpil, jeho prvšie bolo, niektorých s tej listiny povytieral a takých, o ktorých sa nám ani nesnívalo, žeby takí niekdy do výboru súci boli, popísať rozkázal notárovi bez toho, žeby sa bol pýtal: zdá-liž s týma spokojní budeme. Potom pán hlavný slúžny nám oznámil, že on rychtára kandidovať bude. Na to jednodhlasne všetci zkrikli: Prosíme pána hlavného slúžného, my žiadneho druhého za rychtára nechceme, jedine doterajšieho pána Cezara Kenessy, ktorého my aj na budúce mať za rychtára chceme. Tento úradné povinnosti vie zastať, a s nami svedomite — ku našej najväčšej spokojnosti — obec čo najlepšie riadi a zastáva. Pán slúžny s tou najväčšou prísnosťou skrikol: Robte si čo chcete, ja predsa budem rychtára kandidovať. Na to s krikom všetci občania s pánom slúžným za trisťvrte hodiny sa dohadovali, takže pán hlavný slúžny ledvaj ku slovu prísť mohol, a keď videl, že občania ustúpiť nechceli, rozkázal, aby tí, ktorí na Kenessyho stránku sú, od tých kandidovaných sa odstránili, a takto — vynímajúc dvoch údov — jeden židák krémár, druhý pred 6-timi rokami bývalý rychtár, ktorý do takých zmätkov obec priniesol, že až po dnes to cítime, a proto jeho do žiadneho úradu voliť nebudeme, opakovali s krikom. Ďalej pán slúžny jako v kandidácii zapísaní, že aby si Štefana Mikuláša, bývalého podrychtára za rychtára volili, tento však skrikol: ja rychtárstvo neprijmem, a aj s kancelárie volebnej von vystúpil. Pán slúžny na to skrikol, že keď neprijme rychtárstvo, pokutovať ho bude na 100 zlatých. Keď jeho pokrevní tieto slová počuli, nalakali sa, kandidáta násilne do vnútra dovedli, občania znovu krik robili, jedine pri svojom, totižto Kenessyho, aby bol rychtárom, ustúpiť nechceli. Na to jeden gazdovský syn, ktorý ani volebného práva nemá, na miesto otca uderil rukou na stolík, pred pána slúžného a povedal: Keď teda tento musí byť rychtárom, nech je! S týmto viacerí povychodili von z kancelárie a voľba rychtára sa násilne previedla.

Pán slúžny oproti Kenessymu mal len tú príčinu, že počas minulých ablegátskych volieb po trikrát s občianmi na ľudových kandidátov hlasoval, s týmto sa tedy na ňom vypomstil. Táto pomsta sa na celú obec vzťahuje, lebo v takom poriadku, jako pod Kenessym vedená bola, viac nebude obec Praznovce. S týmto ctenému obecnstvu ku rozsudku prírodu túto predkladám.

Potom sa už nečudujme, že ľud z krajiny do cudziny uteká, keď vrchnosť liberálna s ním tak po ľudsky nakladá. Som s tou najväčšou poniženosťou

Jeden verný ľudák.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresfane uverejniť.

Žiaľbohu, že nieto človeka, čo by aspoň len pár riadkov, alebo jednu iskerku pravdy o nás bydliačich tu v oslianskom okrese napísal. Tak aspoň ja — jako jednoduchý ale dobre skúsený človek — priberám sa v mene Božom do práce, snáď sa jeden alebo druhý hlboko spiaci jako hmotne tak aj duševne slepí človek z dlhého spánku zobudí; s jeho dosť vyspatými a vytreštenými očiami vpadne do «Kreštana» a bude so zvedavosti číhať, čo ten náš dopisovateľ o nás písal? Keď počuje od niektorého čitateľa «Kreštana» že ktosi opísal pomery okresu oslianskeho, ja tak myslím, že takové s dychtivosťou bude čítať, že sa mu bude až z káčky pariť.

Tak drahí občania a priatelia moji celého okresu oslianskeho, čistú a spravodlivú pravdu vám hovorím, nie snáď z pomsty alebo z posmechu to píšem, lež so žiaľom a veľkým bôľom srdca môjho, preto keď skusujem v mojej rodnej a susednej to obci, že ako spíte a lenošíte, takže mnohí z vás ani len za kvapku čistého presvedčenia v sebe nemá. Krčová zimnica po údoch mi prejde, keď si len pomyslím, jaké neporiadky a nezákonnosti sa ešte u nás stvárajú, však uzná to aj ten najsprostejší Kubo, že to tak nemá byť.

Žiaľbohu, že mnoho je takých medzi nami, keď ho daktorí z rozumnejších napomína, pustí sa do hlasitého smiechu jako hluchonemý, a chce múdrejšieho vysmiať, a myslí si vo svojom spiacom rozume: «počkaj, však ťa obžalujem!» ale za chrptom nedá pozor, že mu čert stojí a do ucha mu šepce. Ten spravodlivý však dobre vidí, čo sa v jeho duchu jedná a preto radšej odstúpi a prestane ho napomínať. Keď ho už ten — nech sa prepadne — čert berie, už potom prosí o radu, aby nezahynul, ale čože už potom po rade, keď sa so zlým nikto nebude merať.

Tak drahí občania a priatelia moji, nebuďte pomstivi a závistliví jeden druhému. Keď niekto — ponížene od pytujem — zachvizdne, už to bežíte tomu alebo tomu žalovať, ale treba sa v stykoch hromadne hlasite poshovárať a od múdrejších obdržanú radu zachovať i vyplniť; ďalej dobré noviny čítať, hromadne na ne platiť, a tak sa pravde a spravodlivosti poučiť, lež nie jeden na drahého šinfovať a potupovať. Nech je tedy heslom našim: «jeden za všetkých a všetci za jedného», tak si vydobyjeme náš opozdený a zablúdený cieľ.

S Bohom drahí čitatelia.

Pozorovateľ,

Pelváš (trenč. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráčte tento môj dopis, keďže ho za hodný uznáte, v «Kreštanovi» uverejniť.

Čítavam bedlive nášho obľúbeného «Kreštana» od prvu jak len vyšlo prvé číslo, ba čo mi je možné i roz-

širujem ho, lebo som pochopil, že ľudu srdce k Bohu, ku Kristovej viere a ku všetkému dobrému, čo je nám potrebné pre dušu a pre telo, otvára. Ale som sa za celý čas nedomoľoval, žeby niekto tak smelý bol, aby nám okolitým čitateľom tú radosť aspoň čiastočne preukázali, že aj my tu žijeme, a nášho vrelomilovaného «Kreštana» čítame bedlive, čo nám už chvála Pánu Bohu skoro viac oči otvoril, jako niektorá škola.

Tedy ja beriem pero do ruky a prosím dôst. pána Redaktora miesta dopriať mojím riadkom v našom «Krešfane». Chceme opísať, jako sa nám vodi, a čím sa zaoberáme. Ale prv, nežli bych naše okolnosti opísal, nákrátko opíšem našu veľkú radosť, ktorú sme mali. Vydržovali sme sv. missie od 28. januára až do 8. februára vo farnosti predmierskej. Srdcia naše naplnené sú radosťou, že každý jeden, koľko len nás je vo farnosti, svoj život premenil. Tešíme sa v srdci svojom, že sme sa od 7-ho roku až posiaľ zo svojich hriechov vyspovedali a svoju dušu očistili. Tešíme sa aj tomu, že sme do spolku striezlivosti vstúpili. Slúbili sme v kostole, že všetkým nádherrám ľudským odporovať budeme. Bože z výsosti chráň nás! Posilni nás v tomto, čo sme my pred Tebou, pred oltárom a jeho duchovnými slúbili!

Komu že máme podakovať sa za to naše duševné a telesné blaho? Kto je to? Prevelebný náš pán kanonik predmiersky.

Aby sme mu preukázali vďačnosť za prijaté dobrodenie, slúbme mu, že verne a svedomite zotrvať chceme, slúbme mu, že verne a svedomite zotrvať chceme v krešfanskej katolíckej cirkvi: jej učenie nasledovať, sluby striezlivosti zachovať a *nehroženými ľudákmi zostať*. Spolok «gazdovsko-pomocný» skrz neho najsamprv v Uhrách založený si udržať, ochotne si gazdovať, aby tých 18.000 zlatých, ktoré sme si po šestáčku zgazdovovali, so dňa na deň s Božským požehnaním rástly.

Od Manína jeden Drotár.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešfane».

Odpoveď na dopis z rezidenčného špitála pána Zaoska.

Velebný pán páter Zaosek!

Srdečný pozdrav od nás chudobných, ale statočných obyvateľov jadra uhorskej krajiny, kde inšie nenie, len samý veľký vrch a kopec, skala a voda, kde iste Adam — keď ho Pán Boh vyhnal z raja — musel v potu tváre vyhľadávať svoj každodenný chlieb. Lutišania musia byť najbližšia rodina s Adamom, lebo ony najviac cítia zlé následky jeho hriechu. Za to ale bližšie sú k nebu...

Smutná novina o Vašom zdraví došla priam vtedy ku nám, keď sme prosili sv. Antonka, aby nám bol na pomoci v našej ťažkej úlohe. Lebo je dokázaná vec, že sv. Anton je ozaj divotvorným otcem chudoby. On vyslyšal nás, bo povzbudil i Vás, aby ste s nebeským tele-

fonom nám pomáhali. A vskutku Váš telefon lepšie účinkuje, jako staro-bystrická pošta, ktorú až každý tretí deň dostaneme, i to bez milodarov.

No, ale najsamprv Vam srdečne ďakujem za Vašu gráciu, že ste sa zaujali chudobného ľudu, ktorý to zasluži. A preto meno Vaše bude v tej nebeskej knihe zapísané, kde sú len mená tých dobrodinco, ktorí mnoho dobrého na svete učinili, ale chvály ľudskej nehľadali. Zato ale do našej knihy vďačnosti, ktorou i náš drahý osvietený pán biskup potvrdil a vrele odporúča a ktorou i časom skrze revíziu prezre, do tejto knihy vďačnosti bude uvedené i všeobecné ctené Vaše meno.

Vy ste ale predsa snáď zvedavý na to, že jako stojí sbierka. Aby ste si hlavu nad tým nelámali, Vám to vyrazím, bárs i «Kreštan» a «Posol Sv. Antona» o tom svedoctvo vydávajú. Dovčuľ — rátajúc aj Váš — sa sobralo od šesť stránok 32 korún. Rozumie sa, že len od tých čias, čo nebeský telefon dal na známost, aby sa robila sbierka.

S týmto, keď velebný pane pátre Zaosku a všetci, ktorí tu v jadre uhorskej krajiny zo životom bojujeme, Váš ešte raz srdečne pozdravujeme, stáleho zdravia prajeme, aby ste ešte aspoň 20 rokov pre dobro sv. cirkve a chudobného ľudu šťastlivo účinkovali. K čomu, aby sa splnilo, posielam Vám z môjho pustovníckeho kaštieľa moje pustovnícke požehnanie.

Jano z búdy.

Spišský Richvald.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie týchto riadkov v našom obľúbenom «Kreštane».

U nás nedávno sa robili minuloročné počty (rachunky) politickej gminy; prijalo sa 897 korún 93 hal., vydalo sa 787 korún 23 halierov. Lenže jesto mnoho takých výdavkov, z ktorých nikto, ani obec, ani jednotlivci nemajú osohu.

Tak sa vydalo na telefon 33 korún 57 halierov, doteraz ho ešte ani jeden Richvaldčan nepotreboval ani potrebovať nebude.

Na matrikársku kanceláriu musela obec 45 korún 60 halierov vydať. Veľmi múdre poznamenal jeden smelý výborník v prítomnosti notára-matrikára: «Však liberáli nám hovorili, že matriky budú celkom za darmo. A koľko ešte budú stáť o pár rokov. A sú snáď spofahlivé tie civilné matriky. Nedávno zomrelo u nás jedno triročné dieťa. Išli ho matrikárovi oznámiť. On hľadal rodný pád toho dieťaťa, ale ho nenašiel, nebolo napísané v jeho matrike. A koľko takých pádov bude!

Na sirotsky dom platilo sa 24 korún 85 halierov. Však by to bolo dobre. Lenže ktorá sedliacka sirota tam sa dostane?

Na doktora sme platili 63 korún. Radi by sme teda vedieť že začo? Asnáď zato mu obce musia platiť, že sa na ne ani neobzre!

Na nového kommisára 13 korún. Už s tými cestami nás najhoršie trápia. Keď hradskú robili, museli sme po-

máhať! Každý rok musíme platiť cestovnú porciu. A teraz nám ešte naložili, aby sme na svojom chotáre celkom sami dobrú cestu vyrobili. Nikto nám neide pomáhať. Lanského roku museli sme 400 prismov vyviešť, okrem toho ešte aj hroble vykopaf a mosty robiť! Či by nám nemohla stolica dajakú pomoc dať? Keď môže ročne tisíce vydať na cesty v Tatrách, aby sa na nich v lete veľkí pánovia prejsť a zabávať mohli, máme asnáď my skorej na to právo. Susedné obce, ako Lechnicza, Sub-Lechnica, Lešnic, Veľký Lipník a Folyvark by tiež mali, ba podľa spravodlivosti by aj musela pomáhať tú našu cestu vyrobiť, lebo je istá vec, že keď naša cesta bude vyrobená, všetci cez Richvald pôjdu do Podolínca, do Belej a do Kežmarku, lebo im je tak najbližšie. Hlavný služný sám aj slúbil, že oprobuje susedné obce k tomu priviesť, ale tak sa zdá, že už zabudnul na to.

Potom na trojaké novinky, ktoré nikto nečíta, lebo sú maďarské, 15 korún musela obec vyhádzať. Keď už pánovia tak veľmi sa starajú o vzdelanie ľudu, prečo nepošlú srozumiteľné slovenské noviny.

Náš predošlý notár-žid porobil nám, kým lanského roku ešte tu bol, okrem toho ešte aspoň 30 korún celkom zbytočných výdavkov, lebo neprišiel podľa povinnosti do dediny, ale vše k sebe volal hneď jedného, hneď druhého rychtára alebo prisazného. Chvála Pánu Bohu, že ho už parom vzal.

Teraz aspoň statočného, uznanlivého, úprimného a prívetivého notára máme, ktorý sa usiluje, aby čím menej zbytočných výdavkov bolo, aj pijatiku za obecné peniaze, aká predtým bola, prisne zakáže a do rachunkov neprijme. Dal by Pán Boh, žeby len vše takým úprimným priateľom ľudu zostal, akým je doteraz. *Jeden výborník.*

Ponížena prosba.

Svinná-Nováves, filiálka stavia školu, poľahne už jestvujúcu požiadavkám zákonným zodpovedne zväčšuje, čo s materiálom a so zariadením spolu bude 4000 korún stáť.

I preto s dôverou obraciame sa na ctených čitateľov «Kreštana», že nám budú nápomocní v našom podujatí a ku zaokrytiu útrat stavebných nám s malými milodarmi prispejú.

Ponechajúc zdlhavé reči a dokazovania obmedzujeme sa len na vyrečenie toho, že obec pražiadnej základiny školskej nemá, že ľud jej je veľmi chudobný, prikutý k hrude a je v opravdu hoden podpory v chvalitebnom podniku svojom.

Akýkoľvek malý milodar s povďakou prijmem a cestou novín kvitujeme.

Ešte raz: V mene Božom!

Andrej Stariňec ml., kurátor. Ján Kurimszky, farár a predseda škol. stolice.

Kreštania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Ján Slovík, Szepes-Ófalu. Jako že sme Vám mohli časopis poslať, keď sme žiaden predplatok neobdržali.

Ján Kukuča starší a mladší, Bošác. Predplatok máte v poriadku do konca roka.

J. J., Valča. Nazdávate sa, že len snád u vás nachádzajú sa takí...? Bohužiaľ, skoro v každej obci nachodí sa jeden alebo dvaja; avšak týchto obávať sa vy nemáte čo!

Viacerím. *Všetky zákony*, ktoré od roku 1867. až do terajška vyšly, môžu sa i v slovenskej reči dostať u kníhkupeca: Eudevit Toldi, II. Budapešť, Fő-u. 2.

Matej Zubrik, Tek. Sv. Kríž. Ani za žiadnu cenu Vám nemôžeme s kalendárom slúžiť. Sú úplne rozobraté. Noviny na ukážku pošleme jedny i druhé.

Stef. K. Volič. Jestli bude možné, budúce.

Horár. Na dopisy bez podpisu neodpovedáme.

P. P. Zákopčie. Tej chvály dostalo sa nám aj od Vašich bratov, ktorí stali sa i členami «Kat. del. Kruhu». Veru už by raz čas bol, aby porozumel každý tomu, že jestli nebudeme napredovať s čítaním našských kníh a novín vo vzdelávaní sa, nuž ostaneme navždy: «*Sproští sluhovia múdrym a chudobní žobráci bohatým*». Preto použite i Vy slová vášho slúžobníka, ktorých je málo takých, aby naklonený k slovenskému ľudu bol tak, jako je Váš prevelebný pán dekan. Privolávame všetkým srdečne: «Na zdar!»

J. K. Ludák. Došlo pozde.

P. M. Hlaváč. Ráčte si prečítať v predm. nulom čísle «Politické chýry», z ktorých dozviete sa všetko na Váš et. dopis. Žiadané tlačené prosbopisy proti vojenským predlohám tak Vám, jako aj iným sme už poslali. Len čím viac podpisov nasbierajte.

Mladý Ľudák A. R. Práve teraz dňa 21. marca bude mať pre taký článok Hurban-Vajanský tlačovú pravotu. Píšte na administráciu «Ľudových Novín» v Liptovskom Ružomberku, a tá dopyše Vám čísla tej pravoty.

N. N. Volič. Jestli nám bude možné, dopis Váš uverejníme v budúcom čísle. Prijmite náš rodácky pozdrav!

Školský dozorca. Pokúsime sa čo najrýchlejšie, by sve Vám — jestli bude možné — spomenuté v liste vykonali.

Velp. L. St., v Jab. Boh Vám zaplať tisícnásobne za preukázanú nám horlivosť. Poslali sme všetkým dľa žiadosti. Prosíme Vás úprimne, by i na budúce nezabudli ste na nás, aspoň s perom.

Peter Križan, Prešp. Sv. Jur. Číslo 1, 2 a 3 sme Vám poslali, kdežto predplatok sme neobdržali.

Terezia Targoš, Sándoregháza. Časopis «Posol Sv. Antona» chodí Vám riadne na tú istú adresu, jako udal nám p. Andrej Targoš zo Szombathely-u. Nedoždené Vám čísla ráčte reklamovať.

Andrej Matejčík. Dľa žiadosti vybaví administrácia.

V. A. Keby ste boli ešte drobnejšími literami písali, by sme Vám boli veľmi povďační bývali. Lebo i terajší Váš dotaz sa nám podarilo veľmi ťažko aspoň len čiastočne prečítať, ale či sme ho dobre prečítali, nevieme. Spomenuté v liste veci môžete dostať v tunajšom tržišti: Vásárcsarnok, Budapešť, IX., Vámházkörút. Dielo to 16 korún stojí.

Spisy redakcii zaslané.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižičkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvzrejšie túto dobrú knižičku priateľom ľudu do pozornosti.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písali a tlačily. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, nártov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «Ľudových Novín» v Turčianskom Sv. Martine (Turóc Szt. Márton). Kto sossiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adresy i s predplatkami na horeudanú adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Dedinský hasič od Zaoska. Poučnozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižičku už objednal, peniaze poslal, knižičku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manžel. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asiće za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Noviny Malých s mnohými obrázkami vychádzajú do roka osemkrát počenúc od októbra až do mája každého 15-ho. Rediguje Ján Bežo v Senici. (Szenicz, Nyitram.)

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti. Z maďarského preložil Jozef Buckta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knihtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a profesor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V. Číslo 6. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Tlačou knihtlačiarstvo účastinárskeho spolku v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szent Márton).

Dennica. Ročník VI. Číslo 1. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolcz). Preplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kreštana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamene- nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahrádza. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Kto má bolavé nohy,

nech sa obráti na **Ondreja Šulgan** (Megye-ház-uteza 10) v Nitre bidliaceho, ktorý skrze svoj ortopädičný prax schopný je na jakúkoľvek chybnú nohu patričnú zaobuv vyhotoví. Odo mňa ďalej bivajúcim stojím ku službám lebo osobitne, alebo dľa mne poslanej zaobuve predošle vyhotovenej. Konečne dokonále rozumiem sa aj ku odliatiu nôh z gypsovej massy.

S úctou
Ondrej Šulgan.

Odpredaj majetku.

V **Lazanoch**, (pri Kláštore, Turčianska stol.) zo slobodnej ruky predávam majetok pozostávajúci zdomu 2 hospodárskymi stavbami, 16 kat. jutár orácej zeme, 6 jutár luk, 5 kat. jutár pašienok, vo vlastnje urbárskej hore. Cena 4000 zl. Blížšie správy podá odpredávač.

Emil Volko

Ost. pošta Znióvárálja (Turóczm.)

Blahorodému

p. **Jánovi Štalmachovi**
pozlatiteľovi!
v **Lipt.-Sv.-Mikuláši.**

(Preklad z pôvodiny maďarskej.)

S pozlátením hlavného oltára kostola nášeho v každom ohľade som spokojný. S uznaním tvrdím, že práca Vaša je nie drahá, ďalej, že krása vývodu (práce Vašej) svedčí o vkuse (estetike) a svedomitosti. Ku pochvale Vašej slúži náležitosť a rýchlosť, s ktorou ste predpísanú prácu konal. Žiadaná vec je, žeby prácu Vašu čím viac ku sláve Božej do užitku vzali.

V Lipt. Ružomberku, 4-ho októbra 1899.

Mikuláš Pálmay, načelník kollegiuma piaristského.

Vysvedčenie.

Ponevác obnovenie a ozdobenie vnútorného zariadenia Oravsko-Rabčianskeho- a Rabčičianskeho rímskokatolíckych kostolov neodkladnou potrebou sa stalo, k povereniu s prácami tymito na teraz v Lipt.-Sv.-Mikuláši sa sdržiavajúceho ozdobníka a pozlatiteľa Jána Štalmacha, jakožto v takýchto prácach celkom spoľahlivého znalca mi odporučali.

Menovaného pozlatiteľa a ozdobníka so spomenutou prácou som skutočne poveril, ktorý ju behom 1901/902. aj dokončil. Práca jeho predbežne ohliadnutá a prezkumaná nie len veriacich mojích úplnú všeobecnú spokojnosť, ale aj susedných pánov tarárov všeobecnú pochvalu si získala na toľko, že si za povinnosť svedomia pokladám aj touto cestou úplnej spokojnosti mojej výraz dať, a horespomenutého p. Jána Štalmacha k povereniu s podobnými prácami ako svedomitého, usilovného, náležiteho a zkuseného znalca odporučaf.

V Oravs.-Rabči, 14-ho marca 1902.

Jozef Murdzsák, dekan, farár v Rabči.

(Preklad z pôv. maďar.)

Michal Veselý

Kostolný maliar, okrášľovateľ a pozlácač
v Piešťanoch, nitrianska stolica.)

Prijíma vymaľovanie a obnovenie kostolov v každom slohu, tak tiež maľovanie a obnovenie oltárov, kazateľnic a iné olejomaľebné okrášľujúce práce.

Najlepšie odporúčanie dolu s udanými nysvedčeniami, solidnú prácu, mierne ceny:

Vysvedčenie.

Ja nižšie podpísaný, čo «Svätej Alžbety» slovenského kostola nemocných farár osvedčujem, že Michal Veselý, maliar rodom z Piešťan, rim. kat. náboženstva, hore spomenutý kostol, v septembri a novembri minulého roku, ktorý bol ešte za doby starých časov postavený, peknou, umeleckou prácou okrášľil, začo ho jakožto pílneho a zručného maliara a ozdobovateľa kostolov čo najlepšie odporúčam.

V Kremnici, 17. novembra 1902.!

Jozef Breštiansky,

far. slovenského kostola nemocnice farár.

Pán Michal Veselý, kostolný maliar, rodák z Piešťan, zamaľoval a obnovil za miernu cenu k úplnému uspokojeniu ev. a. v. lazovskej cirkve hlavný oltár; pričom sa s ustavou a čistou maľbou, ako aj zručnosťou prevedenia práce tak vyznamenal, že ho ktorejkoľvek cirkvi čo spôsobného a svedomitého maliara kostolov snažne môžem odporúčať.

V Lazoch (trenč. stol.), 4. aug. 1901.!

Fraňo Švehla,
ev farár.

VEĽKÝ KRACH.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerického patentirovaného striebra vydlčky,
6 kusov amerického patentirovaného striebra jedáci ližice,
12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včul len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nútra biela kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento ozna:

neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u,

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v postaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uzaajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zasielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlú. Bozovič, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes hlavný slúžny.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvačšom stupni a prevyšuje všecko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čas kosu neobjedná, kým si od výš menovanej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciarov. Cenná britvová pošva zdarma.

Každaj hospodine

možno blahoželat, ktorá z ohľadu na zdravie, uspokojenie a na dobrú chuť, Kathreinerovú Kneippovú sladovú kávu upotrebuje.

Úslušná prosba: Pri nakúpení nie jednoducho »sladovú kávu«, ale rozhodne vždy — Kathreinerovú — Kneippovú sladovú kávu žiadajme a takúto len v pôvodných, tu vyobrazených balíčkoch prijímajme.

